

NOTAT

17. marts 2023
2023-818

Væsentlig lovgivning på Transportministeriets område

Indhold

Jernbane.....	1
Luftfart	2
Infrastruktur for alternative drivmidler til transport.....	3
Færdsel	4
Vejtransport.....	5
Cybersikkerhed og beredskab.....	5
Trafikselskaber	6
Taxi	6
Havne	6
Færgefart	7
Godkendelse og syn af køretøjer	7
Ekspropriationsproces	8
Post	9
DSB.....	10
Offentlige veje.....	10
Privatveje.....	11
Miljøkonsekvensvurderinger.....	12
Anlægsprojekter	12

Jernbane

Jernbaneloven er den centrale lovgivning for infrastrukturen på jernbanelområdet. Jernbaneloven fastlægger rammerne for jernba-

netrafikken og sikrer, at jernbanetransporten tilrettelægges og gennemføres under hensyn til sikkerhed og i overensstemmelse med de europæiske regler for jernbanetransport.

De centrale EU-direktiver på jernbaneområdet omfatter bl.a. direktivet om oprettelse af et fælleseuropæisk jernbaneområde, direktiv om interoperabilitet i jernbanesystemet i Den Europæiske Union og direktiv om jernbanesikkerhed.

Jernbaneloven er indrettet som en rammelovgivning, der i vidt omfang bemyndiger transportministeren til at fastsætte yderligere regler på jernbaneområdet ved bekendtgørelse. Dette er særligt formålstjenligt grundet de mange tekniske regler omkring jernbanesikkerhed og interoperabilitet, der har udgangspunkt i et stort antal retsakter fra den Europæiske Union, der løbende skal implementeres på jernbaneområdet. Endvidere kan ministeren delegere sin kompetence til bl.a. Trafikstyrelsen og Banedanmark.

Banedanmark forvalter statens infrastruktur. Banedanmarks opgaver består bl.a. af planlægning, udvikling, anlæg, drift, vedligeholdelse og fornyelse af infrastrukturen samt trafikstyring og trafikinformation, herunder udarbejdelse af køreplaner, tildeling af kapacitet m.v.

Det følger af jernbaneloven, at Trafikstyrelsen er sikkerhedsmyndighed på jernbaneområdet i Danmark. Trafikstyrelsens opgaver består bl.a. i at give godkendelser til aktørerne på jernbaneområdet og føre tilsyn med virksomheder på jernbaneområdet, herunder bybaner. Styrelsen udsteder også ibrugtagningstilladelser til jernbanekøretøjer og -infrastruktur. Herudover udsteder Trafikstyrelsen lokomotivfører-licenser og tilladelser til at drive jernbanevirksomhed (licenser). Trafikstyrelsen udsteder endvidere tilladelser og fører tilsyn med veteranbaner.

Luftfart

Det civile luftfartsområde reguleres af to hovedlove (*lov om luftfart og lov om registrering af rettigheder over luftfartøjer*), en række ”bestemmelser for civil luftfart” (i daglig tale kaldet BL’er), *bekendtgørelser*, en lang række *EU-forordninger* (der i vidt omfang udgør det reelle regelmæssige fundament på de fleste områder inden for luftfarten) og *enkelte direktiver*.

Luftfartsområdereguleringen er global i sin kerne og har i sin nuværende form sit udspring i den internationale luftfartskonvention ”*Chicagokonventionen*” fra 1944. Hovedparten af luftfartsreglerne

har sigte på at sikre ensartede regler for lufttrafikken på globalt plan samt et højt sikkerhedsniveau.

Lov om luftfart sikrer, sammen med BL'er og bekendtgørelser udstedt i medfør af loven og relevante EU-regler på luftfartsområdet, at Danmark overholder sine folkeretlige forpligtelser i henhold til international luftfartsregulering, herunder særligt Chicagokonventionen.

Det civile luftfartsområde vedrører følgende overordnede temaer: Registrering, nationalitet og mærkning af luftfartøjer. Luftfartøjers luftdygtighed og bemanning samt tilladelse til luftfartsvirksomhed. Indretning og drift af flyvepladser og andre luftfartsanlæg, herunder til brug for lufttrafikstyring. Befordring med luftfartøj, herunder spørgsmål om befordringsdokumenter, ret til at råde over godset og udlevering af gods, befordrerens ansvar m.v. Regulering af droner. Erstatning for skade. Håndtering og indberetning af flyveulykker, herunder redningstjeneste, bjærgning af luftfartøjer, undersøgelse af flyvehavarier m.v.

Lov om registrering af rettigheder over luftfartøjer fastsætter reglerne for registrering af ejendoms-, leje- og kreditorrettigheder i luftfartøjer. Efter tiltrædelsen og gennemførelsen i dansk ret af den internationale konvention om internationale sikkerhedsrettigheder i mobilt udstyr (Cape Town-konventionen fra 2001) omfatter lov om registrering af rettigheder over luftfartøjer ikke luftfartøjer, der kan registreres i det internationale rettighedsregister.

Infrastruktur for alternative drivmidler til transport

Lov om infrastruktur for alternative drivmidler til transport bemyndiger transportministeren til at gennemføre EU-retsakter m.v. inden for det sagsområde, som er beskrevet i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/94/EU af 22. oktober 2014 om etablering af infrastruktur for alternative brændstoffer (herefter AFI-direktivet).

Loven etablerer hjemmel i sektorlovgivningen for kommuners og regioners aktiviteter vedrørende infrastruktur for alternative drivmidler til transport. Kommuner og regioner kan på baggrund af loven indgå aftale med private operatører af ladepunkter om ret til at levere tjenester i form af opladning af elektriske køretøjer på kommunale og regionale arealer, samt at disse aftaler skal indgås på markedsvilkår.

Med henblik på at sikre, at der blandt andet i yderområderne er et marked for at opsætte ladepunkter, har kommuner og regioner på egne arealer opnået mulighed for at yde betaling i forbindelse med indgåelse af aftaler med operatører af ladepunkter.

For at styrke implementeringen af AFI-direktivet åbnes markedet for opladning, og der skabes transparente priser. Målet er at give brugere af elektriske køretøjer en nem adgang til at bruge et samlet netværk af offentligt tilgængelige ladepunkter, hvor opladningen kan gennemføres på ad hoc-basis til rimelige og ikkediskriminerende priser.

Operatører af offentligt tilgængelige ladepunkter skal stille ud-bredte betalingsløsninger til rådighed, herunder ved at acceptere almindelige betalingskort for opladning ved hurtigladere, når ladepunktet er etableret på offentlige arealer. Ligeledes skal der i et elektronisk display på offentligt tilgængelige ladepunkter skiltes med en listepriis pr. kWh og den samlede købspris.

Færdsel

Færdselsloven regulerer først og fremmest adfærd i trafikken. Det er Transportministeriet som ressortministerium, der administrerer reglerne, mens håndhævelsen af loven varetages af politiet, der hører under Justitsministeriets ressortområde.

Lovens anvendelsesområde er defineret meget bredt, og udgangspunktet er således, at loven gælder på alt fra store veje til stier og lignende, som benyttes af mindst én eller flere færdselsarter, hvad enten disse områder er offentlige eller private.

Loven regulerer særskilt, hvordan de enkelte trafikantgrupper skal forholde sig i en lang række situationer i trafikken. Som eksempler herpå kan nævnes brugen af teleudstyr og andre kommunikationsapparater, hastighedsgrænser og promillegrænser.

Derudover indeholder færdselsloven også regler om kørekort, herunder erhvervelse af førerretten, inddragelse af førerretten samt godkendelse som kørelærer.

Endvidere fastsætter færdselsloven, at et køretøj skal være indrettet og holdt i en stand, så det kan benyttes uden fare og ulempe for andre samt uden skade for vejene. Der kan blandt andet i medfør af færdselsloven fastsættes bestemmelser om køretøjers indretning, herunder totalvægte og dimensioner, udstyr og tilbehør samt om personligt sikkerhedsudstyr.

Færdselsloven indeholder også regulering om forsøgsordning med selvkørende motorkøretøjer, forsøgsordning med selvkørende enheder og forsøgsordninger for småmotoriserede køretøjer.

Færdselsloven indeholder desuden regler om færdselsregulering, herunder regler om afmærkninger og skiltning. Der er også fastsat regler om parkering, herunder parkering for personer med handicapskilt.

På området for vejtransport er der fastsat forskellige nationale og internationale regler, som regulerer køre- og hviletid, takografer, særtransport og transport af farligt gods. Færdselsloven regulerer i disse tilfælde, hvordan der kan fastsættes bestemmelser om gennemførelse, herunder transportministerens bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler og delegation, gebyrer samt kontrol med, at reglerne for vejtransport overholdes, eksempelvis ved tilbageholdelse af køretøjer.

Overtrædelser af færdselsloven straffes med bøde og fængsel. Færdselsloven indeholder en lang række regler om de strafferetlige sanktioner, ligesom den indeholder særlige procesregler for behandlingen af færdselsstraffesager. Færdselsloven indeholder også særlige regler om konfiskation af køretøjer og frakendelse af førerretten i anledning af færdselslovsovertrædelser.

Vejtransport

Vejtransportområdet omfatter en række sektorspecifikke regler af både national og EU-retlig karakter, som er målrettet transport af erhvervsmæssig karakter.

Der er på vejtransportområdet fastsat forskellige nationale og internationale regler, som er målrettet transport af erhvervsmæssig karakter og regulerer køre- og hviletid, takografer, særtransport og transport af farligt gods. I tillæg hertil regulerer færdselsloven, hvordan der kan fastsættes bestemmelser om gennemførelse herunder bemyndigelse af transportministeren til at fastsætte nærmere regler og delegation, gebyrer samt kontrol med, at reglerne på området overholdes, eksempelvis ved tilbageholdelse af køretøjer.

Cybersikkerhed og beredskab

På cybersikkerhedsområdet i transportsektoren er de væsentligste regler fastsat i den nuværende lov om sikkerhed i net- og informationssystemer i transportsektoren, som implementerer direktiv 2016/1148 af 6. juli 2016 om foranstaltninger, der skal sikre et højt

fælles sikkerhedsniveau for net- og informationssystemer i hele Unionen (NIS-direktivet).

Trafikselskaber

Lov om trafikselskaber regulerer de overordnede rammer for den lokale og regionale busstrafik og togtrafik på privatbanerne. Trafikselskaberne er fælles kommunale selskaber, som består af en eller to regioner og et antal kommuner. Loven regulerer trafikselskabernes organisering, finansiering og fastsætter hvilke opgaver trafikselskaberne må varetage. Loven fastlægger tillige regler om takstkompetence og billetsystemer og om regulering af rejsekortet.

Taxi

Taxiloven regulerer erhvervmæssig persontransport i biler med plads til højst 9 personer, inklusiv føreren. Der kræves tilladelse til erhvervmæssig persontransport og loven regulerer hvilke betingelser, der stilles for at opnå en tilladelse. Tilsvarende regulerer loven betingelser for at få et chaufførkort og for at drive et kørselskontor. Taxikørsel må kun sælges af kørselskontorer og de biler, der udfører taxikørsel skal have installeret et taxameter og en sædeføler og have et tagskilt samt have anført priserne for taxikørsel på siden af bilen. Priserne for taxikørsel er underlagt et prisloft. Der er krav om, at indehavere af en tilladelse til erhvervmæssig persontransport skal aflønne deres chauffører på niveau med de landsdækkende, kollektive overenskomster på området.

Havne

Havneloven er den generelle sektorlovgivning for havne i Danmark. Den regulerer havnene i bred forstand i form af regler om anlæg, vedligehold og nedlæggelse af havne, modtagepligt, prioritering af havnearealer, organisationsformer for offentligt ejede havne, ansættelsesforhold og ordensreglementer på både erhvervs- og lystbådehavne.

Særligt for havnebranchen er, at hovedparten af de danske erhvervs- og lysthavne herunder de store havne i eksempelvis Aarhus og Esbjerg er ejet af kommuner. Havneloven indeholder derfor en omfangsrig regulering af de kommunalt ejede havnes organisationsformer og deres beføjelser til at udøve kommerciel aktivitet på havnene.

Den tekniske administration af havneloven er i vidt omfang uddelegeret til Trafikstyrelsen, som eksempelvis sagsbehandler og træffer afgørelse om tilladelse efter havneloven til anlæg af nye havne eller udvidelse af eksisterende havne.

Færgesfart

Lov om færgesfart udgør hjemmelsgrundlaget for statens og kommunernes drift og indkøb af samfundsbegrundet færgesfart. I medfør af loven kan staten og kommunerne selv drive færgeruterne, eller de kan indgå kontrakter med private om at levere færgedriften. Vælger staten eller kommunerne at udlicitere opgaven med færgedriften skal opgaven udbydes efter reglerne i cabotagesejladsforordningen, lov om færgesfart og bekendtgørelse om færgesfart.

Godkendelse og syn af køretøjer

Lov om godkendelse af syn af køretøjer (synsloven) udgør hjemmelsgrundet for godkendelse af køretøjer, inden de kan færdes på vejene, den løbende kontrol af køretøjer ved periodiske syn samt Færdselsstyrelsens vejsidekontroller af erhvervskøretøjer og motorcykler.

Efter synsloven skal synsvirksomhederne kontrollere, hvorvidt den tekniske stand af køretøjet er forsvarlig i forbindelse med såvel registreringssyn som periodiske syn. Ved registreringssyn godkendes køretøjet til at blive indregistreret og herefter til at kunne færdes på vejene i Danmark. Ved periodiske syn gennemgås køretøjernes stand løbende efter faste synsintervaller. Dette omfatter bl.a. kontrol af køretøjets bremses, lygtes mm. Synsvirksomhederne kontrollerer endvidere køretøjernes miljøegenskaber, herunder emissionsbegrænsende udstyr.

Herudover udøver Færdselsstyrelsen i medfør af synsloven vejsidekontroller med tunge erhvervskøretøjer og motorcykler, som er vilkårlige kontroller på vejene, dvs. uden forudgående synsindkaldelse. Såfremt køretøjerne har væsentlige mangler, vil de blive indkaldt til et syn i en synsvirksomhed.

Færdselsstyrelsen fører efter loven tilsyn med synsvirksomhederne.

Ekspropriationsproces

Efter grundlovens § 73 kan ekspropriation ske med hjemmel i lov, hvis almenvellet (almindelige samfundshensyn) kræver det og mod fuldstændig erstatning.

Procesregler for behandlingen af sager om ekspropriation er fastsat i bl.a. ekspropriationsprocesloven og vejloven, der hører under Transportministeriet.

Ekspropriationsprocesloven

Ekspropriationsprocesloven fastsætter proceduren for behandling af sager om ekspropriation for staten og koncessionerede selskaber. Loven indeholder ikke den materielle hjemmel til ekspropriation. Den skal være fastsat i en anden lov (f.eks. vejloven eller en anlægslov).

En sag, der er omfattet af ekspropriationsprocesloven, behandles af en ekspropriationskommission, der tager stilling til, om der er grundlag for at gennemføre ekspropriation, og i givet fald fastsætter erstatningen. Ekspropriationskommissionerne ledes af henholdsvis kommissarius ved Statens Ekspropriationer på Øerne eller kommissarius ved Statens Ekspropriationer i Jylland.

Ekspropriationskommissionernes afgørelser om adgangen til at foretage ekspropriation kan ikke prøves administrativt, men kan indbringes for domstolene.

Ekspropriationskommissionernes afgørelser om erstatning kan indbringes for en statslig taksationskommission.

Grundejere og andre rettighedshavere har adgang til at give møde i forbindelse med sagernes behandling og til at fremsætte bemærkninger.

Ekspropriations- og taksationskommissionerne er uafhængige forvaltningsmyndigheder.

Vejloven

Vejloven indeholder ekspropriationsprocesregler, der gælder for ekspropriationer til kommunale vejanlæg, idet ekspropriation til statslige vejanlæg gennemføres efter ekspropriationsprocesloven, jf. ovenfor. I de fleste love, hvori kommunerne er tillagt ekspropriationskompetence, er det fastsat, at ekspropriation skal gennemføres efter procesreglerne i vejloven.

Procesreglerne i vejloven indebærer, at anlægsmyndigheden i forbindelse med kommunale vejanlæg (kommunen) træffer afgørelse om ekspropriationsspørgsmålet og fremsætter forslag til erstatningens størrelse. (Ekspropriation til statslige vejanlæg sker efter reglerne i ekspropriationsprocesloven, jf. ovenfor.)

Ekspropriationsafgørelsen kan påklages administrativt ifølge de regler, som ekspropriationen gennemføres med hjemmel i – f.eks. vejloven (klageinstansen er Vejdirektoratet) eller planloven (klageinstansen er Planklagenævnet).

Hvis erstatningsforslaget ikke accepteres, indbringes erstatningsspørgsmålet for en kommunal taksationskommission. Den kommunale taksationskommissions afgørelse om erstatning kan indbringes for en overtaksationskommission.

Grundejere og andre rettighedshavere har adgang til at give møde i forbindelse med sagernes behandling og til at fremsætte bemærkninger.

Taksationskommissionerne og overtaksationskommissionerne er uafhængige forvaltningsmyndigheder.

Post

Postlovens formål er at fremme etableringen af et åbent velfungerende og konkurrencebaseret postmarked og sikre en landsdækkende befordring af god kvalitet af adresserede forsendelser til overkommelige priser og tilpasset brugernes behov. Til opfyldelse af formålet regulerer loven overordnet følgende:

For den befordringspligtige postvirksomhed er i loven bl.a. fastsat:

- Befordringspligten skal varetages af en postvirksomhed, som udpeges af ministeren.
- Pligten indebærer landsdækkende befordring af bestemte forsendelser (breve, pakker m.m.). inkl. udlandspost.
- Virksomheden skal have et landsdækkende net af postkasser og postbetjeningssteder.
- Virksomhedens takster skal være omkostningsægte, gennemsigtige og ikke diskriminerende. Der skal være enhedstakster for breve og pakker, der indleveres som enkeltforsendelse.

Generelt for postvirksomheder er bl.a. i loven fastsat:

- Betingelser for at få tilladelse til at drive erhvervmæssig postbefordring.

- Pligt til at befordre post der er omfattet af virksomhedens posttjenester og geografiske område.
- Omdeling skal ske til modtagerens brevkasse, brevkasseanlæg, brevindkast m.v. eller til andre med modtager aftalte omdelingssteder.
- Borgere og virksomheder har pligt til at opstille brevkasser ved villaer og rækkehuse, i etageejendomme og i fritidshusområder.
- Posthemmeligheden – livvarig tavshedspligt: ingen, der virker i en postvirksomhed, må give uvedkommende nogen oplysninger om andres benyttelse af postbefordring

Tilsyn med postvirksomhederne udøves af transportministeren (delegeret til Trafikstyrelsen).

DSB

Lov om DSB er den centrale lovgivning for DSB. Loven har til formål at belyse DSB's forpligtelser som en selvstændig offentlig virksomhed (SOV), herunder at sikre, at virksomheden drives på et forretningsmæssigt grundlag, at virksomheden udfører jernbanetrafik, og at DSB kan forestå udvikling af virksomhedens ejendomme gennem sit datterselskab.

Ligeledes tjener loven det formål, at den regulerer DSB's beføjelser over for Transportministeriet, og at DSB lever op til de gældende regler om regnskab- og revisionsmæssige forhold efter selskabsloven og årsregnskabsloven, idet transportministeren herved sidestilles som en eneaktionær.

Ligeledes er DSB forpligtet efter loven til at orientere transportministeren om sager af væsentlig betydning.

Loven regulerer ikke de jernbaneaktiviteter, som DSB måtte have, men kun selve virksomhedens forpligtelser internt og eksternt.

Offentlige veje

Lov om offentlige veje (vejloven) finder anvendelse for veje og stier, der er åbne for almindelige færdsel, og som administreres af kommune eller stat som vejmyndighed.

Loven skal bl.a. medvirke til at sikre et velfungerede og sammenhængende vejnet, samt fremme trafiksikkerhed og afvikling gennem sammenhængende planlægning.

Transportministeren er ansvarlig for den overordnede vej- og trafikplanlægning. Administration af statsvejene er henlagt til Vejdirektoratet.

Loven pålægger vejmyndigheden at holde sine offentlige veje i den stand, som trafikens art og størrelse kræver det. Det er vejmyndigheden, som bestemmer, hvilke arbejder der skal udføres, og som afholder udgifterne til anlæg, drift og vedligeholdelse.

Vejloven fastlægger vejmyndighedens kompetence til at træffe afgørelse over for borgere og virksomheder. Vejmyndigheden skal f.eks. give tilladelse til at grave i offentligt vejareal, til at placere containere m.v. på vejarealet og til etablering af en adgang fra privat ejendom til offentlig vej. Visse tilladelser skal forhandles med politiet.

Vejloven indeholder desuden bestemmelser om ekspropriation til kommunale vejanlæg samt hjemmel til, at vejmyndigheden kan opkræve betaling for parkering. Endelig indeholder vejloven bestemmelser om valgplakater, snerydning og glatførebekæmpelse.

Når der i forbindelse med nyanlæg m.v. er behov for at vurdere disse anlægs effekt på miljøet (tidligere omtalt som VVM-undersøgelse), foretages miljøkonsekvensvurdering af statslige vejanlæg efter vejlovens bestemmelser (og ikke miljøvurderingsloven), da VVM-direktivet er implementeret direkte i vejloven.

Privatveje

Lov om private fællesveje (privatvejsloven) finder anvendelse på private fællesveje – altså veje som ikke er offentlige veje og som fungerer som færdselsareal for anden ejendom end, den vejareal ligger på.

Loven skal medvirke til, at vejene er indrettet forsvarligt, er i god og forsvarlig stand, og at privates dispositioner ikke er i strid med den offentlige planlægning.

Kommunen er vejmyndighed for private fællesveje.

Kommunen kan træffe afgørelse om vedligeholdelse af vejene, og hvordan udgifterne hertil skal fordeles mellem de vedligeholdelsesforpligtede. På landet er brugerne af vejen tillagt vedligeholdelsesforpligtelsen, mens det i byer er ejerne af de til vejen grænsende ejendomme.

Loven indeholder bestemmelser om tilladelse til anlæg af private fællesveje, færdselsregulering og råden over private fællesveje m.v. Derudover er der bestemmelser om nedlæggelse og omlægning af private fællesveje.

Der er desuden bestemmelser vintervedligeholdelse, renholdelse og valgplakater.

Miljøkonsekvensvurderinger

Vejloven og jernbaneloven indeholder for statslige vej- og jernbaneprojekter særlige regler om miljøkonsekvensvurderinger, som er en følge af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/92/EU af 13. december 2011 om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet med senere ændringer (VVM-direktivet). Der findes på Transportministeriets område endvidere regler om miljøkonsekvensvurderinger vedrørende anlæg m.v. af havne.

Reglerne stiller krav om, at der ved større anlægsprojekter gennemføres en vurdering af projektets sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, herunder den biologiske mangfoldighed, befolkningen, menneskers sundhed, fauna, jordbund, jordarealer, havområdet, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, landskab, kulturarv, herunder kirker og deres omgivelser samt arkitektonisk og arkæologisk arv, større menneske- og naturskabte katastroferisici og ulykker og ressourceeffektivitet og det indbyrdes forhold mellem disse faktorer.

Reglerne om miljøkonsekvensvurderinger medvirker til, at de væsentligste retsområder for gennemførelse af større anlægsprojekter er forankret i samme lovgivning og fremgår i en sammenhæng. Reglerne er i dag en integreret og væsentlig del af Transportministeriets styrelsers daglige virke.

Anlægsprojekter

På Transportministeriets område anvendes ofte en særlig lovtype – såkaldte anlægslove. Anlægslove er karakteriseret ved at være Folketingets bemyndigelse til, at en anlægsmyndighed med hjemmel i loven kan igangsætte og gennemføre et nærmere bestemt anlægsprojekt, fx et større vej- eller jernbaneprojekt.